

رئیس بانک مرکزی خیرداد

احتمال کمک ۵میلیاردی صندوق بین‌المللی پول به ایران

گروه سیاست: تلاش‌ها برای اخذ وام از صندوق بین‌المللی پول ادامه دارد. رئیس بانک مرکزی از روند مثبت این تلاش‌ها خبر داده و یکی از اعضای هیئت رئیسان مجلس گفته که این صندوق با بخش زیادی از درخواست وزیر خارجه ایران…

- صفحه ۲

شنبه ۹ فروردین ۱۳۹۹ • ۳ شعبان ۱۴۴۱ • ۲۸ مارس ۲۰۲۰

حرف اول

ضرورت اعطای عفو و مرخصی به زندانیان سیاسی و امنیتی

محمود حبیبی

شریعت اسلام دین رأفت، عطوفت و مهربانی است. گستره «رحمت رحمانیه» خداوند که کافر و مؤمن را دربر می‌گیرد و «رحمت رحیمیه» که اختصاص به مؤمنان دارد، در آیات و روایات معتبر مورد تأکید قرار گرفته است. «رنوف» هم در بسیاری از نصوص شرعی و دینی در کنار «رحیم» قرار گرفته و بیانگر «رافت» در مقابل «قساوت» و احسان به بندگان و گذشت آنان است.نظام قضائی اسلامی هم متأثر از احکام الهی و آیات و روایات معتبر است. به همین دلیل حکومت اسلامی و دستگاه قضا باید در اجرای مجازات‌ها، ضمن ضرورت شدت و حدّت اجرای احکام الهی و حتمیت مجازات درمورد مجرمین خطرناک و ناقض امنیت اجتماعی، «بنیان‌ها و ساختارهای» دادرسی اسلامی را به‌هم نریزد و همواره در برخورد با متهمان و محکومان، خود را پایبند به مبانی «محوری» و «اساسی» که همان رأفت اسلامی است بداند.درحال حاضر نیز قوانین و مقررات داخلی مانند قانون مجازات اسلامی و همچنین موازین بین‌المللی از چنین ظرفیتی برخوردار هستند.درعین حال درخواست عفو یا تخفیف درمورد محکومین اقدام علیه امنیت داخلی و خارجی سابقه چندانی ندارد. همچنان که در تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۷، ریاست وقت قوه قضائیه دستورالعملی مبنی بر سامان‌دهی زندانیان و کاهش جمعیت کیفری زندان‌ها در ۳۳ ماده تنظیم کرد؛ اما در این دستورالعمل هیچ ظرفیتی برای مساعدت و اعطای عفو یا مرخصی به زندانیان امنیتی و سیاسی پیش‌بینی نشده بود. همچنین در ۱۳۹۵/۱۲/۲۳ رهبر معظم انقلاب با درخواست ریاست وقت قوهٔ قضائیه مبنی بر عفو یا تخفیف مجازات تعداد زیادی از محکومان موافقت کردند؛ درحالی‌که به دلالت شق ۳ از بند «د» درخواست ریاست وقت قوه قضائیه، مرتکبین جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی از شمول عفو یا تخفیف مستثنا بودند. با انتصاب آیت‌الله رئیسی توسط مقام معظم رهبری، رویکرد جدیدی در قوه قضائیه حاکم شد و روح «عدالت‌خواهی»، «حق‌طلبی» و «رافت اسلامی» بیشتر نمایان شد. عملکرد قوه قضائیه نه‌تنها در «مبارزه با فساد» مثبت و قابل اتکا بود بلکه در زمینه‌های دیگر نیز شاهد موفقیت دستگاه قضا هستیم. همچنان که سخنگوی قوه قضائیه در روزهای پایانی سال ۱۳۹۸، خیر آزادی چندین هزار زندانی را رسماً اعلام کرد. بر این اساس، مشخص شد به مناسبت عیدار حبیبه، عید باستانی نوروز و به‌ویژه میثت پیامبر گرامی اسلام و همچنین ضرورت کاهش جمعیت زندانیان، رهبر انقلاب با درخواست ریاست قوهٔ قضائیه مبنی بر عفو یا تخفیف مجازات محکومانی که محکومیت آنها تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۸ قطعیت یافته، موافقت کردند.دراین‌باره بیان نکاتی چند قابل‌توجه است:

ویروس کرونا با همه مسائل و مشکلاتی که برای جامعه ایران داشته است، از مسائل و مشکلات اقتصادی گرفته تا رخ و درد بسیار کسانی که عزیزانی را به دلیل ابتلا به این ویروس از دست داده‌اند و از اضطراب، دشواری و ابتأر پزشکان و پرستاران و کادر پزشکی که با این ویروس دست‌وپنجه نرم می‌کنند، اما سوبیه دیگری هم دارد. شیوع ویروس کرونا رخدادی است که فراتر از همه رخدادهای جامعه ایران در طول صد سال گذشته انسان‌محوری را برای جامعه ایران به ارمغان آورده است. انسان، محرومیت پیدا کرده است. آیین و مراسم و مناسک مذهبی، ورزشی، آموزشی و… برای حفظ جان انسان به تعلیق درآمد. همه چیز فدای حفظ جان یک انسان

سختگیری در هفته دوم عید

● روحانی اعلام کرد «فاصله‌گذاری اجتماعی» تا ۲۰ فروردین ادامه دارد

● کرونا، دستمایه سیاسی برای رقبای روحانی

صفحه‌های ۲ و ۳

یادداشت

ویروس کرونا و انسانی‌سازی هستی

حمزه نوذری

به قول یورگن کلوپ، مربی نامدار لیورپول اگر تعلیق فوتبال برای حفظ سلامتی یک نفر باشد، ما حاضرمین برای همیشه فوتبال را کنار بگذاریم. در تمام گوشه و کنار ایران فریاد حفظ جان انسان و مسئولیت در برابر آن بیش از هر زمان دیگری به گوش می‌رسد. انسان دیگر ابزار نیست. برای حفظ آرمان دیگری فدا نمی‌شود. خود انسان هدف است و مهم‌تر از هر چیز دیگر، به نظر می‌رسد نوعی اومانسیم در ایران شکل گرفته است. فریادهای امروز افراد چه بر سر دیگران و چه بر سر دولت فریاد انسان‌محوری و انسان‌گرایی است. فریاد مسئولیت انسان در مقابل خودش و دیگران. این سوبیه امیدوارکننده شیوع ویروس کرونا است، باید مراقب بود چیزی این انسان‌محوری را

بزرگ‌ترین تهدید ویروس کرونا:

بربریت با چهره‌ای انسانی

امر ناممکن اتفاق افتاده و جهانی که می‌شناختیم از حرکت باز ایستاده است. اما کدام نظم جهانی ریز و مشخص پایان بیماری عالم‌گیر ویروس کرونا ظاهر خواهد شد - سوسیالیسم برای ثروتمندان، سرمایه‌داری فاجعه یا چیزی کاملاً جدید؟ این روزها…

- صفحه ۴

سال هفدهم • شماره ۲۶۸۰ • ۴ صفحه

سرمقاله

اقتصاد سال ۹۹ و مصیبت جهانی کرونا

علی‌اکبر نیکواقبال

بیماری، فاجعه یا مصیبت کرونا یک پدیده جهانی غیرمترقبه، مجهول‌الهیویه و مرموز است. در شرایط فعلی، ارائه رهنمودهای ریز و مشخص برای کاهش تبعات و عواقب اقتصادی چنین پدیده ناشناخته‌ای، ابتدا به ساکن، غیرواقع‌بینانه است؛ ولی ضروری است که این فرآیند از طریق اطلاعات هدفمند، صحیح، شفاف و به‌موقع در تمام ابعاد فنی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مورد شناسایی مستمر و دائمی قرار گیرد. مضافاً ضروری است از دانش جهانی و تجربه‌های به‌دست‌آمده بهره‌گیری کنیم و آن را در کشور در سطوح مختلف محلی، منطقه‌ای و انواع نهادهای اقتصادی-اجتماعی زیربط در دسترس قرار دهیم تا رصد شود و با بهره‌گیری از هوش و خلاقیت جمعی، تصمیمات صحیح اتخاذ و مدیریت شود. تا چند سال پیش مشکلات و گرفتاری‌های ما بیشتر به مسائل داخلی کشور منحصر شده بود. در نتیجه پیشنهادها، رهنمودها و سیاست‌ها بیشتر بر این موضوع متمرکز شده بود که چگونه مسائل داخلی کشور در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، اداری، حکومتی و دیگر موارد را سروسامان دهیم. در ماه‌های اخیر و در شرایط بعد از انتخابات در کنار بروز فاجعه جهانی کرونا به طور کلی صورت‌مسئله جابه‌جا شده و مسائل اساسی کشور بیش از همیشه به مسائل و روابط بین‌المللی گره خورده و استراتژی‌ها و راهبردهای دوزنمایی و برنامه‌ریزی‌های طویل‌مدت به موضوعات کوتاه‌مدت یا تصمیم‌گیری‌های اضطراری در کوتاه‌مدت و لحظه‌ای ولی با پیامدها و آثار عمیق و طویل‌مدت اقتصادی-اجتماعی، تحول پیدا کرده است. باید توجه داشته باشیم که برنامه‌های راهبردی و استراتژیک از دیدگاه نظری و منطقی، اگرچه بسیار موجه و منطقی به نظر می‌رسد؛ ولی تجربه‌های به‌دست‌آمده در عمل، چه در اتحاد جماهیر شوروی یا برنامه‌ریزی‌های متمرکز دفتر برنامه‌ریزی و چه در برنامه راهبرد چشم‌انداز ۲۰ساله ۱۴۰۴ ایران و نتایج به‌دست‌آمده در سلسله برنامه‌های پنج‌ساله‌های گذشته و همچنین نتایج به‌دست‌آمده در امور راهبردی یا استراتژیک حتی در سطح جهانی و بالاخره ارزیابی برنامه‌های میان‌مدت متصل به برنامه‌های راهبردی، حاکی از تردید و قابلیت‌نداشتن اتکا به موفقیت عملی در مباحث راهبردی یا رسالت‌های دورنمایی است؛ بنابراین جای تعجیبی ندارد اگر ماوجه با فاجعه کرونا به‌عنوان یک پدیده ناگهانی و غیرمترقبه و ناپیدا و آهسته‌آهسته در ایران و برنامه‌های استراتژیک، چه در ایران و چه در سطح جهانی قابل پیش‌نگری و شناسایی نبوده و به‌این‌ترتیب در هیچ‌یک از برنامه‌های میان‌مدت نیز، نمی‌توانسته است مد نظر قرار گرفته باشد؛ بنابراین، ما به این تشخیص بسیار مهم و اساسی می‌رسیم که استراتژی‌ها و برنامه‌های دورنمایی محتاج به تجدیدنظر و ترمیم‌های دوره‌ای بسیار اساسی و بنیادی در حوزه‌های گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اداری هستند. دراین‌صورت اهداف، نتایج و ضرورت‌های مطلوب در برنامه‌های میان‌مدت و کوتاه‌مدت نیز در هماهنگی با رسالت و رهنمودهای متحول‌شده، دگرگون می‌شوند. بدیهی است که این اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های جدید اضطراری و فوری، چندان نزدیکی و قرابت خاصی با برنامه‌های استراتژیک قبلاً تعریف‌شده ندارند. باید توجه داشته باشیم که نکته‌سنجی‌های پیش‌گفته دستاورد جدیدی نیست. کارل پوپر در کتاب بسیار معروفش با عنوان «جامعه باز و دشمنان آن» The Open Society and Its Enemies پس از جنگ دوم جهانی، یعنی در بیش از هفت دهه گذشته، هرگونه قانونمندی‌های تاریخی را مردود می‌شمارد؛ زیرا جوامع باز دانما در حال تغییر و تحول و بازشدن از قیدوبندهای موجود در جامعه هستند. او نظریه‌پردازی را در محدوده نظریه ارسطو که گفت: «می‌دانم که نمی‌دانم» صحیح می‌داند و هرگونه پیش‌نگری، قانونمندی و سیاست‌گذاری متکی به دترمینیسم و تعیین‌های تاریخی نظیر مارکسیسم قطع‌کاری (Peace-work)، یا اصلاح و بهبود را پیشنهاد می‌کند، سیاست‌هایی که در صورت مشاهده نتایج آن و احراز موفقیت می‌تواند به کام‌های بعدی منجر شود.

به‌این‌ترتیب نیز اگر ما به تجربه و روند عملی تصمیمات مدیران، سیاست‌گذاران و رهبران در بسیاری از کشورهای نگاه کنیم، کم نیست مواردی که این گروه از سیاستمداران بر نبر روی مهم‌ترین مسائل و اولویت‌ها تمرکز داشته‌اند.

ادامه در صفحه ۲

عکس: RFI

ویروس کرونا در هوا باقی می‌ماند؟

● فرصت خستگی نداریم

● نامه اساتید مدیریت به حسن روحانی

صفحه‌های ۲ و ۳

یادداشت

از ما نگیرد. همه چیز در خدمات انسان باقی بماند و انسان ابزار چیز دیگری نشود. همه عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، مذهبی و… مجبور شدند انسان‌محوری را بپذیرند؛ این انسان، چه مؤمن باشد چه نباشد، چه مثل ما فکر کند چه فکر نکند. کدام رخداد تاریخی در ایران چنین ناقوس انسان‌محوری را به صدا درآورده است. بیایید این‌گونه فکر کنیم که هر زمان لازم باشد برای حفظ جان یک انسان همه چیز را تعلیق کنیم.این سوال مطرح شد که آیا شیوع ویروس کرونا می‌تواند تحولات سیاسی و اجتماعی در ایران به دنبال داشته باشد؟ در جواب باید گفت این تحول رقم خورده است. بزرگ‌ترین تحول انسان‌محوری است و انسان در خدمت چیزی

یادداشت

نگاهی به عفو زندانیان جرائم سیاسی و امنیتی

سیدمهدی حجتی . وکیل دادگستری

با کیفیت حاضر بی‌سابقه است و در طول بیش از چهار دهه اخیر، سابقه عفو خصوصی مجرمین جرائم سیاسی و امنیتی کمتر به چشم می‌خورد و موارد آن به قدری محدود بوده که کالمعوم است و می‌توان از آن به عنوان یکی از نکات مثبت عفو اخیر اشاره کرد. معمولاً در طول تمامی سالیان گذشته، همواره دسته‌ای از محکومین به حبس، از امتیاز عفو زندانیان، محروم و مستثنی می‌شدند که محکومین جرائم امنیتی(منصرف از آنکه اتهامات انتسابی به این دسته از محکومین ماهیتاً سیاسی بدانیم یا امنیتی) نیز در زمره همین دسته بودند.این محرومیت در حالی در مورد مرتکبین جرائم سیاسی و امنیتی اعمال می‌شد که به موجب بند ۵ ماده ۲۶ «این‌نامه کمیسیون عفو، تخفیف و تبدیل مجازات» (مصوب ۱۳۸۷) و در حوزه جرائم امنیتی، فقط افرادی که به اتهام جاسوسی، محکومیت کیفری حاصل کرده باشند، مشمول عفو و تخفیف مجازات قرار نمی‌گیرند و در مورد سایر محکومین جرائم سیاسی و امنیتی، ممنوعیت قانونی برای اعطای عفو وجود ندارد.با این حال رویکرد قوه قضائیه در سنوات گذشته و سیاست اتخاذی رؤسای قبلی دستگاه قضا، بر محرومیت محکومین جرائم امنیتی از امتیاز عفو بود تا بدین ترتیب با اعمال نظریه سسزار بکاربا دایر بر قطعیت و حتمیت مجازات در این دسته از جرائم، بازدارندگی مجازات

جرائم امنیتی را دوجندان کرده و مانع از آن شوند تا افراد به امید برخورداری از امتیاز عفو، مرتکب جرائمی علیه امنیت کشور نشوند و بدین ترتیب، امنیت کشور را مورد حراست و حفاظت بیشتری قرار دهند.اما رویکرد جدید قوه قضائیه و تغییر دیدگاه سابق حاکم بر جرائم امنیتی قضائی که محکومین جرائم سیاسی و امنیتی را فاقد مؤلفه‌های لازم برای برخورداری از امتیاز عفو محسوب می‌کرد، باعث شد تا این اقدام در راستای رعایت مصالح اجتماعی، سیاسی و بین‌المللی تفسیر و مورد استقبال حقوق‌دانان، فعالان سیاسی و اجتماعی و عموم مردم قرار گیرد.در واقع اگرچه عفو اخیر محکومین جرائم سیاسی و امنیتی، مقید به این شرط بود که محکومیت به حبس ایشان بیش از پنج سال نباشد و مطلق نبود، اما به لحاظ بی‌سابقه‌بودن چنین عغوی در طول سال‌های گذشته، باعث شد تا به شکلی گسترده به ابعاد آن پرداخته شود.به طور کلی این اقدام را می‌توان تجربه جدیدی در نظام قضائی ایران در نحوه برخورد با محکومین جرائم سیاسی و امنیتی دانست و در سایه آن دریافت که آیا این دسته از مجرمین با سایر محکومین جرائم تعزیری تفاوتی دارند یا خیر؟ و پس از استفاده از امتیاز عفو و خلاصی از زندان، رفتار ایشان را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد و در صورتی که اعطای امتیاز عفو به ایشان از محکومین، باعث افزایش جرائم امنیتی یا

این دسته از محکومین، باعث افزایش جرائم امنیتی یا

ادامه در صفحه ۳